

Kohtuasi C-18/88

[...]

Kaupade vaba liikumine – Konkurents – Telefoniaparaatide tüübikinnitus

[...]

EUROOPA KOHTU (viies koda) OTSUS

13. detsember 1991*

[...]

Kohtuasjas C-18/88,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal de commerce de Bruxelles'i (kaubanduskohus) asepresidendi esitatud taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Régie des télégraphes et des téléphones (RTT)

ja

GB-Inno-BM SA,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 30 ja 86 tõlgendamise kohta.

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees R. Joliet, kohtunikud Sir Gordon Slynn, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias ja M. Zuleeg,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Régie des télégraphes et téléphones, keda esindas advokaat Eduard Marissens, Brüssel,

- GB-Inno-BM SA, keda esindas advokaat Louis van Bunnan, Brüssel,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, keda esindasid õigustalituse ametnikud Eric L. White ja Edith Buissart,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

*Kohtumenetluse keel: prantsuse.

olles 25. jaanuari 1989. aasta kohtuistungil ära kuulanud suulised märkused, mille esitasid Régie des télégraphes et téléphones, GB-Inno-BM SA ja komisjon,

olles 15. märtsi 1989. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Tribunal de commerce de Bruxelles'i asepresident esitas 11. jaanuari 1988. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse sama aasta 18. jaanuaril, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kolm eelotsuse küsimust asutamislepingu artiklite 30 ja 86 tõlgendamise kohta, et hinnata, kas siseriiklik kord, mis annab avalik-õiguslikule asutusele, mille ülesandeks on ministri alluvuses tegeleda üldkasutatava telefonivõrgu rajamise ja käitamisega ning mis kaupleb telefoniaparaatidega, õiguse anda tüübikinnitust telefoniaparaatidele, mida ta ei ole ise tarninud, selleks, et neid saaks võrguga ühendada, on nende sätetega kooskõlas.

2. Need küsimused kerkisid esile Régie des télégraphes et des téléphones'i (edaspidi "RTT") ja äriühingu GB-Inno-BM (edaspidi "GB") vahelises kohtuvaidluses; viimati mainitu müüb oma kauplustes tüübikinnituseeta telefoniaparaate, mis on mõeldud lisaaparaadina juba olemasoleva sisseseadega ühendamiseks, märgatavalt madalama hinnaga, kui sama tüüpi telefonid, mida pakub RTT.

3. 14. juuli 1971. aasta Loi sur les pratiques du commerce'i (kaubandustavade seaduse, 30. juuli 1971. aasta Moniteur belge) artiklite 54 ja 55 alusel, mis keelavad igasuguse tegevuse, mis ei vasta ausatele kaubandustavadele ning lubavad kaubanduskohtu presidendil anda määruse sellise tegevuse lõpetamiseks, algatas RTT menetluse, taotledes, et GB-le antaks määrus lõpetada enamasti Kaug-Idast pärinevate telefoniaparaatide müük, mille käigus ta ei teavita tarbijaid asjakohase reklaami või mis tahes muu tõhusa vahendi abil, et neil telefonidel ei ole tüübikinnitust. RTT väitel ajendab see, kui GB müüb kõnealuseid telefone, ilma et ta teavitaks tarbijaid tüübikinnituse puudumisest, tarbijaid ilma tüübikinnituseeta aparati ise võrku ühendama või ühendada laskma, mis võib kahjustada võrgu tööd.

4. End selle hagi vastu kaitstes väitis GB, et kuna 20. septembri 1978. aasta ministrite määruse (milles kehtestati telefoniühenduse tingimused ning mida viimati muudeti 24. detsembril 1986, Moniteur belge, 29.09.1978, lk 11166) tüübikinnitusmenetlust reguleerivad artiklid 13, 91 ja 93 on õigusvastased, oleks tegemist kuritarvitusega, kui ettevõtjat sunnitaks teatama, et tema müüdavatel aparatuuridel ei ole tüübikinnitust, keelates tal neid aparate ilma selle teabeta müüa. Peale selle esitas GB vastuhagi, millega ta taotleb selle tuvastamist, et RTT rikub asutamislepingu artiklit 86. GB väitel on RTT oma monopoolset seisundit kuritarvitanud, algatades eespool mainitud kohtumenetluse, millega ta taotleb ilma tüübikinnituseeta aparatuuride edasimüüja pakutava konkurentsi takistamist, et soodustada omaenda aparatuuride või enda antud tüübikinnitusega aparatuuride müüki.

5. Kohtutoimikust selgub, et erinevaid telegraafi- ja telefoniõigusnorme konsolideeriva Belgia 13. oktoobri 1930. aasta seaduse artikkel 1 annab RTT-le üldkasutatavate telegraafi- ja telefoniliinide ning -kontorite rajamise ja käitamise monopoli.

6. Ministrite 20. septembri 1978. aasta määruse artikli 13 esimese lõigu järgi ei tohi „abonent ilma RTT kirjaliku loata ühendada talle kasutamiseks antud telefoniseadmestikuga mingeid juhtmeid, aparate ega muid esemeid, aparate avada ega koost lahti võtta, seadmete ega juhtmete asukohta või kasutusviisi muuta”.

7. Sellesama ministrite määruse artikli 91 järgi peab üldkasutatavate liinidega abonentlepingu alusel ühendatud seadmestik olema kas RTT tarnitud või temapoolse tüübikinnitusega. Sama sätte kohaselt on RTT ülesanne otsustada abonendi liinide paigutuse ja tehniliste omaduste üle. Tehnilised näitajad, mille RTT artikli 91 alusel vastu võttis, on toodud dokumendis „Tehnilised näitajad nr RN/SP 208”, mille praegu kehtiv versioon on 21. aprilli 1987. aasta oma. Üks esimesele telefoniaparaadile lisatava teise või kolmanda telefoni kohta käiva tehniliste näitajate eksemplar antakse igale tüübikinnituse taotlejale.

8. Kohtutoimikust selgub ka see, et RTT müüdavatelt telefonidelt nõutavad tehnilised näitajad on esitatud täpselt lepingutingimustes, mille RTT oma tarnijatele kehtestab. Järelikult ei pea need telefonid üldkasutatava võrguga ühendamiseks läbima eraldi tüübikinnitusmenetlust.

9. Toimikust ilmneb ka see, et telefoniaparaatide osas on RTT jätnud endale esimese telefoni tarnimise õiguse, kuid viimastel aastatel on ta loobunud lisatelefonide pakkumise ainuõigusest, mis talle varem kuulus. Ministrite eespool viidatud 20. septembri 1978. aasta määruse artikkel 93 täpsustab siiski lisaks, et RTT võib igal hetkel erasektori hooleks jäetud telefonide pakkumise uuesti üle võtta ning nõuda siis, et kasutatavad seadmestikud kasutusest kõrvaldataks.

10. Neil asjaoludel peatas Tribunal de commerce de Bruxelles'i asepresident kohtuliku arutamise ning esitas järgmised eelotsuse küsimused:

„1) Asutamislepingu artikli 30 tõlgendamine:

Kui arvestada, et Régie des télégraphes et téléphones tegeleb lisaks Belgia üldkasutatava võrgu käitamisele ka selles võrgus kasutamiseks mõeldud telefonide müügiga, siis mil määral on ministrite 20. septembri 1978. aasta määruse artikkel 13 kooskõlas asutamislepingu artikliga 30, kui:

A. määruse artikliga on RTT-le antud õigus otsustada, kas lubada üldkasutatava võrguga ühendada telefoniaparate, mida ta ei ole ise tarninud ega müünud, ning seega jäetakse RTT hooleks tehniliste ja halduslike kriteeriumide kehtestamine, millele seadmestikud peavad vastama selleks, et RTT neile tüübikinnituse annaks?;

B. olukorras, kus RTT on Belgia turul eratarnijate ja Belgia turule eraimportijate konkurent, ei paista eksisteerivat mingit võistlevat menetlust ei standardite määramise ega kõnealuste telefoniaparaatide standarditele vastavuse kontrollimise puhul, peale selle pole abonentidele ja kõnealuste aparate importijale jäetud mingit võimalust kindlaks teha, kas loa andmise menetluse käigus ei esinenud omavoli ega diskrimineerimist, ning RTT otsuste vastu ei ole mingeid õiguskaitsevahendeid?;

2) Mil määral võib asjaolu, et abonent peab kandma kõnealuse ministrite määruse artikli 13 esimese lõigu rikkumisega seotud kulud, sealhulgas ilma loata paigaldatud seadmetikust põhjustatud häire uurimise ja kõrvaldamise kulud, kujutada endast koguselise piiranguga samaväärse toimega meedet olukorras, kus ei ole seatud sisse mingit võistlevat menetlust sõltumatus instantsis, et hinnata põhjusliku seose olemasolu ja osatähtsust, nõnda, et telefoniaparaati sel viisil paigaldada sooviv kasutaja või abonent kaldub igasugusest riskist hoidumiseks telefoni pigem RTT käest hankima?”

„2) Asutamislepingu artikli 86 tõlgendamine:

Mil määral võib RTT-le antud monopol teiste kui tema enda poolt tarnitud või müüdüd telefonide üldkasutatavasse võrku ühendamiseks loa andmise ning selle eeskirjade kehtestamise vallas, millele lisandub RTT õigus määrata meelevaldselt kindlaks standardid, millele need telefonid peavad vastama, kujutada endast asutamislepingu artikli 86 punktides b ja c keelatud tegevust?”

11. Kohaldatavad Belgia õigusaktid, põhikohtuasja faktilised asjaolud ja vaidluse taust, menetluse käik ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikud märkused on ulatuslikumalt esitatud kohtuistungis ettekandes. Need kohtutoimikute materjalid leiavad alljärgnevalt käsitlemist vaid niivõrd, kui võrd see on Euroopa Kohtu arutluskäigu seisukohalt vajalik.

12. Oma eelotsusetaotluses rõhutas siseriiklik kohus kõigepealt, et kõne all ei ole RTT seaduslik monopol üldkasutatava võrgu üle ega ka asjaolu, et telefoniseadmed peavad selleks, et neid tohiks üldkasutatavasse võrku ühendada, vastama teatud tehnilistele nõuetele. Ta märkis, et seadusandlik võim on jätnud RTT ülesandeks määrata kindlaks tehnilised nõuded, millele aparaadid peavad võrku ühendamiseks vastama, ning hinnata nende vastavust nimetatud nõuetele. Siseriiklik kohus rõhutas, et see olukord muutus äärmiselt kaheldavaks kohe, kui RTT, kes müüb võrku ühendamiseks mõeldud telefone, osutus sellise ettevõtte konkurendiks, mille vastu ta esitas hagi, süüdistades teda telefonide müümises ilma tarbijaid tüübikinnituse puudumisest teavitamata. Siseriiklik kohus tegi järelduse, et ta peab esitama Euroopa Kohtule küsimusi selle kohta, kas sätted, mis asetavad RTT üheaegselt kohtuniku ja vaidluse poole olukorda, on asutamislepingu seisukohast õiguspärased, sest juhul, kui need sätted osutuvad õigusvastasteks, kujutab „iga neile sätetele tuginev keeld või meede endast konkurentsi lubamatut moonutamist ja majandusliku võimu kuritarvitamist telefonivõrgu käitamise monopoli abil, mis kuulub vaieldamatult RTT-le”.

13. Kuigi siseriiklik kohus esitas küsimused selle kohta, kas siseriiklikud õigusnormid on kooskõlas asutamislepingu kaupade vaba liikumist puudutavate ja konkurentsieeskirjadega, tundub, et eespool toodud eelotsusetaotluse kaalutusi arvesse võttes tuleks siseriikliku kohtu tõstatatud probleemidele läheneda konkurentsieeskirjade seisukohalt.

Konkurentsisisüsteem

14. Siseriiklik kohus küsib, kas EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 90 ja 86 on kooskõlas, kui liikmesriik annab üldkasutatavat sidevõrku käitavale äriühingule õiguse kehtestada telefoniaparaatide standardeid ja kontrollida, kas ettevõtjad neid standardeid täidavad, samas kui see äriühing on ise nende ettevõtjate konkurent telefonilõppseadmete turul.

15. RTT-le kuulub Belgia õiguse alusel üldkasutatava sidevõrgu rajamise ja käitamise monopol. Pealegi tohib selle võrguga ühendada ainult RTT tarnitud või tema tüübikinnitusega telefone. Selle nurga alt vaadatuna koonduvad RTT kätte õigused lubada ja keelata uute telefonide ühendamist võrguga, määrata kindlaks tehnilised standardid, millele need seadmed peavad vastama, ning kontrollida, kas teiste poolt toodetud telefonid vastavad tema vastu võetud tehnilistele näitajatele.

16. Euroopa Ühenduse praeguses arengustaadiumis kujutab see monopol, mille eesmärk on anda kasutajate käsutusse üldkasutatav telefonivõrk, üldhuviteenust asutamislepingu artikli 90 lõike 2 tähenduses.

17. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib ettevõtet, millel on seaduslik monopol olulisel osal ühisturust, käsitada turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtjana asutamislepingu artikli 86 tähenduses, ning selle liikmesriigi territoorium, kuhu monopol ulatub, võib küll kujutada endast olulist osa ühisturust (23. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-41/90: Höfner, EKL 1991, lk I-1979, punkt 28 ja 18. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-260/89: ERT, EKL 1991, lk I-2925, punkt 31).

18. Samuti on Euroopa Kohus tõdenud, et kuritarvitamisega artikli 86 tähenduses on tegemist siis, kui ettevõtte, kellel on teatud turgu valitsev seisund, jätab ilma objektiivse vajaduseta endale õiguse kõrvaltegevusele, millega võiks tegeleda kolmas ettevõtte oma tegevuse raames lähedasel, kuid eraldiseisval turul, nõnda et tekib selle kolmanda ettevõtte konkurentsist kõrvaldamise oht (3. oktoobri 1985. aasta otsus kohtuasjas 311/84: CBEM, EKL 1985, lk 3261, punkt 27).

19. Järelikult, kui ettevõtte, millel on võrgu rajamise ja käitamise turul monopol, jätab enda valdusse lähedase, kuid eraldiseisva turu, käesoleval juhul selle võrguga ühendamiseks mõeldud telefonide turustamise, ühendamise, kasutuselevõtu ja hoolduse turu, kõrvaldades niiviisi igasuguse konkurentsi teiste ettevõtete poolt, on tegemist asutamislepingu artikli 86 rikkumisega.

20. Asutamislepingu artikkel 86 käsitleb siiski ainult sellist konkurentsivastast tegevust, millega ettevõtjad tegelevad omal algatusel (vt 19. märtsi 1991. aasta otsust kohtuasjas C-202/88: Prantsusmaa v. komisjon "Lõppseadmed", EKL 1991, lk I-1223), mitte riiklike meetmeid. Kui tegemist on riiklike meetmetega, tuleb mängu artikli 90 lõige 1. See säte keelab liikmesriikidel asetamast riigi osalusega äriühinguid ja ettevõtjaid, kellele nad annavad eri- või ainuõigused, õigus- või haldusnormidega olukorda, kuhu need ettevõtjad ei saaks iseseisva tegevusega sattuda, ilma et nad rikuksid artikli 86 sätteid.

21. Kui niisiis riigi osalusega äriühingu või riigilt eri- või ainuõigused saanud ettevõtja valitseva seisundi laienemine tuleneb riiklikust meetmest, rikub see meede asutamislepingu artiklit 90 koosmõjus artikliga 86.

22. Konkurentsi kaotamist või piiramist telefoniaparaatide turul ei saa pidada õigustatuks üldist majandushuvi pakkuva avaliku teenuse osutamisega asutamislepingu artikli 90 lõike 2 tähenduses. Lõppseadmete, täpsemalt, telefoniaparaatide müük on tegevus, millega peab saama tegeleda iga ettevõtte. Tagamaks, et telefonid vastaksid olulistele nõuetele, eriti kasutajate turvalisuse, võrguoperaatorite ohutuse ja üldkasutatavate sidevõrkude kahjustustevastase kaitse nõuetele, piisab sellest, kui kehtestatakse tehnilised näitajad, millele nad peavad vastama, ning loodaks tüübikinnitusmenetlus, mille abil saaks kontrollida, kas telefonid nõuetele vastavad.

23. RTT väitel saab asutamislepingu artikli 90 lõike 1 rikkumise tuvastada ainult siis, kui liikmesriik oleks soodustanud tegelikku RTT toime pandud kuritarvitamist, näiteks diskrimineerimist tüübikinnituseeskirjade kohaldamisel. Ta rõhutab siiski, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei toonud esile ühtki tegelikku kuritarvitust ning et nende eeskirjade diskrimineeriva kohaldamise võimalus, mille põhjuseks on RTT määramine tüübikinnitust andvaks asutuseks, samas kui ta ise on tüübikinnitust taotlevate ettevõtete konkurent, ei saa iseenesest olla piisav, et tegemist oleks kuritarvitamisega EMÜ asutamislepingu artikli 86 tähenduses.

24. Neid argumente ei saa vastu võtta. Siinkohal piisab, kui tuua esile, et telefonivõrgu rajamise ja käitamise monopoli laiendamine telefoniaparaatide turule ilma objektiivse põhjendusega on juba iseenesest keelatud vastavalt artiklile 86 või kui see laienemine tuleneb riiklikust meetmest, siis vastavalt artikli 90 lõikele 1 koosmõjus artikliga 86. Kui konkurentsi ei tohi niiviisi kõrvaldada, ei tohi seda ka kahjustada.

25. Asutamislepingus ette nähtud ausat konkurentsisisüsteemi saab tagada vaid eri ettevõtjate vaheliste võrdsete võimaluste kindlustamise teel. Kui lõppseadmeid turustavale ettevõttele antakse ülesanne koostada tehnilised näitajad, millele lõppseadmed peavad vastama, kontrollida nende kohaldamist ja anda neile seadmetele tüübikinnitus, tähendab see lõpptulemusena, et talle antakse õigus otsustada oma suva järgi, milliseid lõppseadmeid saab üldkasutatava võrguga ühendada, ning seega saab ta oma konkurentide ees ilmse eelise (eespool viidatud otsus kohtuasjas C-202/88, punkt 51).

26. Neil asjaoludel on tõhusa konkurentsi säilitamiseks ja läbipaistvuse tagamiseks vaja, et tehniliste näitajate koostamise, nende kohaldamise kontrollimise ja tüübikinnituse andmisega tegeleks asutus, mis ei sõltuks telekommunikatsiooni valdkonnas konkureerivaid tooteid või teenuseid pakkuvatel eraettevõtetel või riigi osalusega äriühingutest (eespool viidatud otsus kohtuasjas C-202/88, punkt 52).

27. Tuleb veel kord rõhutada, et põhikohtuasjas kritiseeritavad siseriiklikud õigusnormid võivad mõjutada teistest liikmesriikidest pärit telefoniaparaatide importi, seega mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust asutamislepingu artikli 86 tähenduses.

28. Seega tuleb siseriikliku kohtu küsimustele esiteks vastata, et EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 90 ja 86 ei ole kooskõlas, kui liikmesriik annab üldkasutatavat sidevõrku käitavale äriühingule õiguse kehtestada telefoniaparaatide standardeid ja kontrollida, kas ettevõtjad neid standardeid täidavad, samas kui see äriühing on ise nende ettevõtjate konkurent nende aparaatide turul.

Kaupade vaba liikumine

29. Teiseks küsib siseriiklik kohus, kas artikliga 30 on vastuolus, kui riigi osalusega äriühing saab õiguse anda tüübikinnitust telefoniaparaatidele, mida ta ei ole ise tarninud, kusjuures selle äriühingu otsuseid ei saa kohtusse edasi kaevata.

30. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (vt eriti 20. veebruari 1979. aasta otsust kohtuasjas 120/78: Rewe-Zentral (Cassis de Dijon'i kohtuotsus), EKL 1979, lk 649) tuleb juhul, kui puuduvad asjaomaseid tooteid puudutavad ühised õigusnormid, siseriiklike õigusnormide erinevustest tulenevaid kaupade vaba liikumise takistused heaks kiita, kui neid siseriiklikke õigusnorme, mida kohaldatakse ühtmoodi nii kodumaistele kui

ka importtoodetele, saab õigustada sellega, et nad on vajalikud ühenduse õiguse imperatiivsete nõuete täitmiseks. Euroopa Kohus täpsustas siiski, et need õigusnormid peavad olema oma eesmärgiga proportsionaalsed ning kui liikmesriigil on võimalik sama eesmärgi saavutamiseks valida mitme eri võimaluse vahel, peab ta valima selle, mis takistab vabakaubandust kõige vähem.

31. Arvestades ühenduse õigusnormide puudumisega üldkasutatavate sidevõrkude rajamise valdkonnas ning võttes arvesse liikmesriikide võrkude tehnilist mitmekesisust, jääb liikmesriikidele esiteks õigus kehtestada tehnilised näitajad, millele telefoniaparaadid peavad vastama, et neid võiks võrguga ühendada, ning teiseks õigus kontrollida võrguga ühendatavate telefonide nõuetelevastavust, et oleksid täidetud kasutajate kaitset, s.t nende teenuste tarbijate kaitset, ning üldkasutatava võrgu kaitset ja tõrgeteta toimimist puudutavad imperatiivsed nõuded.

32. On tõsi, et nõue, mille kohaselt telefoniaparaadid peavad selleks, et neid tohiks võrguga ühendada, saama tüübikinnituse, ei välista täielikult teistest liikmesriikidest pärit toodete impordi asjaomasesse liikmesriiki. Sellegipoolest võib see muuta nende telefonide turustamise raskemaks või tülikamaks. Tegelikult nõuab selline kohustus eksportivas liikmesriigis asuvalt tootjalt, et ta arvestaks nende toodete valmistamisel importivas liikmesriigis kehtestatud tüübikinnituskriteeriumidega. Peale selle toob tüübikinnitusmenetlus igal juhul kaasa viivitusi ja rahalist kulu, isegi kui importtooted tüübikinnituskriteeriumidele vastavad.

33. Kaupade vaba liikumise põhimõttest erandi tegemine, mida põhjendatakse mõne imperatiivse nõudega, on aga õigustatud vaid siis, kui siseriiklikud õigusnormid on eesmärgiga proportsionaalsed.

34. 12. märtsi 1987. aasta otsusest (kohtuasjas 178/84: komisjon v. Saksamaa, EKL 1987, lk 1227, punkt 46) nähtub, et ettevõtjad peavad saama impordiloo põhjendamatu andmatajätmise korral kohtu poole pöörduda. Sama nõue kehtib ka tüübikinnituse andmatajätmise otsuste korral, kuna sellised otsused võivad praktikas sulgeda ühest liikmesriigist pärit telefoniaparaatide jaoks pääsu teise liikmesriigi turule ning seega takistada kaupade vaba liikumist.

35. Tegelikult võiks tüübikinnitusasutus juhul, kui puudub igasugune võimalus tema otsuseid kohtusse kaevata, omandada importtelefonide suhtes meelevaldse või süstemaatiliselt tõrjuva hoiaku. Tõenäosus, et tüübikinnitusasutusel selline hoiak tekib, on muuseas veel suurem, kui ei tüübikinnitusmenetlus ja tehniliste näitajate kindlaksmääramise menetlus ei ole võistlevad menetlused.

36. Seega tuleb siseriikliku kohtu teisele küsimusele vastata, et artikliga 30 on vastuolus, kui riigi osalusega äriühing saab õiguse anda tüübikinnitust telefoniaparaatidele, mida ta ei ole ise tarninud, kusjuures selle äriühingu otsuseid ei saa kohtusse edasi kaevata.

Kohtukulud

37. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastates Tribunal de première instance de Bruxelles'i 11. jaanuari 1988. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1) EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 90 ja 86 ei ole kooskõlas, kui liikmesriik annab üldkasutatavat sidevõrku käitavale äriühingule õiguse kehtestada telefoniaparaatide standardeid ja kontrollida, kas ettevõtjad neid standardeid täidavad, samas kui see äriühing on ise nende ettevõtjate konkurent nende aparaatide turul.

2) Asutamislepingu artikliga 30 on vastuolus, kui riigi osalusega äriühing saab õiguse anda tüübikinnitust telefoniaparaatidele, mida ta ei ole ise tarninud, kusjuures selle äriühingu otsuseid ei saa kohtusse edasi kaevata.

Joliet

Slynn

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Zuleeg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. detsembril 1991. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Viienda koja esimees

J. G. Giraud

R. Joliet